

‘Basisinkomen moet programmapunt zijn’

GroenLinks en PvdA gaan een gezamenlijk programma opstellen. Wat zal deel gaan uitmaken van dat programma? Meer van hetzelfde? Of komt er een beter verhaal, vragen Jan Atze Nicolai en Bert Veenstra.

Voedselpakketten worden uitgedeeld bij een voedselbank. GroenLinks en PvdA moeten zwaar inzetten op het tegengaan van armoede, stellen Jan Atze Nicolai en Bert Veenstra. FOTO: ANP

BERT VEENSTRA
JAN ATZE NICOLAI

Het ontbreken van een vernieuwde visie baart ons grote zorgen. Het is van groot belang dat de combinatie GroenLinks-PvdA een sterk nieuw, sociaal en duurzaam verhaal laat klinken. Niet voor niets schreven de wetenschappelijke bureaus van beide partijen in *‘Samen de toekomst in handen nemen’* dat er twee vormen van uitbuiting zijn: namelijk die van de planeet én die van de mens!

Sinds de vorige eeuw domineert het neoliberale denken in de politiek. En daar zijn financiële vruchten van geplukt. Maar de schaduwzijde van het neoliberalisme - kapitalisme is dat in ons welvarende land 1 miljoen mensen, onder wie 400.000 kinderen, in armoede leven en dat aantal is groeiende. Daar heeft het huidige demissionaire kabinet niets aan gedaan.

Links is te lang meegegaan in het neoliberalisme en daar heeft met name de PvdA op hardhandige wijze van geleerd. De samenleving verliest verbinding en solidariteit, de marktwerking leidde tot kwalijke gevolgen voor mensen met lagere inkomens.

PvdA en GroenLinks zullen in de komende periode een stip op de horizon moeten zetten. Een nieuw geluid laten horen voor al die mensen die in armoede leven én ook voor de middengroepen. Want ook zij komen in grote moeilijkheden als het beleid van de afgelopen decennia wordt voortgezet. Voor veel mensen is de welvaartsstaat onder invloed van rechts verworpen tot een nacht-wakerstaat, een minimale overheid.

Alternatief voor het woud aan reguleringen en toeslagen

Het toeslagensysteem is verre van rechtvaardig omdat werkgevers te lage lonen betalen en omdat meer werken niet loont en zelfs tot terugbetalen kan leiden. Het is een vreemd systeem met een armoedeval voor wie tot 40.000 euro (modaal) verdient. Veel rechthebbenden vragen de toeslagen niet aan uit angst voor de overheid.

Het toeslagensysteem is voorwaardelijk. De overheid kan op grond van tips, vooroordelen (algoritmes) en geruchten besluiten aanvragers te wantrouwen en op grond daarvan toeslagen terugvorderen. Willen we voorgoed af van het toeslagenschandaal dan moeten toeslagen onvoorwaardelijk worden gemaakt.

Een onvoorwaardelijk basisinkomen of een onvoorwaardelijke burger-toeslag zal het woud aan voorwaardelijke toeslagen en armoederegelingen vervangen. Bovendien kan een basisinkomen het vertrouwen in de overheid herstellen. De eenvoud van een algemene inkomensondersteuning maakt het ook nog eens fraudebestendig.

Daarbij komt dat alle vormen van arbeid worden gewaardeerd. Het onvoorwaardelijk basisinkomen is tevens steun en erkenning van de onmisbare onbetaalde arbeid.

Berekeningen wijzen uit dat de betaalbaarheid geen probleem is, een saldotekort van 50 miljard kan

moeiteloos worden opgevangen met belastingen en door te stoppen met foute subsidies en ineffektieve belastingmaatregelen voor bedrijven. En uiteraard moeten de inkomensverschillen door het fiscale systeem kleiner worden.

Er wordt zoveel geld verdiend in ons welvarende land (het BNP bedraagt al bijna 1000 miljard per jaar) dat de vennootschapsbelasting voor bedrijven omhoog kan, er een miljonairsbelasting kan worden ingevoerd (2 procent) en de erfbelasting kan worden vergroot. Het voordeel van een basisinkomen is dat systemen worden vereenvoudigd – ons land kent zestig verschillende armoederegelingen én zestig verschillende ondernemersregelingen om minder belasting te betalen – en dat inkomen eerlijk wordt verdeeld zodat iedereen een redelijke bestaanszekerheid geniet zoals onze Grondwet art. 20 dat vereist.

Het basisinkomen zou een belangrijk programmapunt van de combinatie GroenLinks-PvdA kunnen zijn. Een belofte aan mensen die het zwaar hebben in onze ‘welvaartstaat’. Mensen die in armoede verkeren wegens pech of het ontbreken van gelijke kansen. Voor die mensen zal GroenLinks-PvdA hoop moeten bieden, herstel van vertrouwen op een eerlijke toekomst gebaseerd op gezamenlijke idealen van solidariteit, vrijheid en rechtvaardigheid.

Bert Veenstra, Lid van PvdA- én GroenLinks
Secretaris Linksom! (in de PvdA),
Voorzitter PvdA netwerkgroep Basiszekerheid i.o.
Jan Atze Nicolai, Voorzitter Denktank Basisinkomen GroenLinks